

Meester Florian met zijn leerlingen

Daan Thoomes

Tijdens een vakantie in Zwitserland bezocht ik het Kirchner Museum in Davos. Er was een tentoonstelling ingericht van de beeldhouwkunst van Ernst Ludwig Kirchner (1880-1938). Heel interessant en in zekere zin ook een ontdekking, want Kirchner was tot dusverre voornamelijk bekend als schilder. Naar nu blijkt, neemt zijn plastische werk eveneens een belangrijke plaats in. Soortgelijke tentoonstellingen zijn er in de afgelopen jaren geweest van het beeldhouwwerk van de schilders Picasso en Matisse.

Maar wat heeft dit alles nu met schoolgeschiedenis te maken? Dat kwam aan het eind van de tentoonstelling aan het licht. Daar hing namelijk een langwerpige beschilderd houten reliëf dat Kirchner - in 1936 - had vervaardigd voor een nieuw schoolgebouw in Davos- Frauenkirch. Daar was het boven de ingang aangebracht, een zogenaamd deurstuk of sopraporte. Het is een figuratieve voorstelling. Kirchner behoorde tot de groepering 'Die Brücke' die bekend stond om zijn expressief-realistische kunst.

In het midden staat schoolmeester Florian Bäschi die voorleest. Twee zittende leerlingen steken hun vinger op, een meisje rekent op haar vingers, en een jongen aan de zijkant schijnt te schrijven of te tekenen. Volgens de tentoonstellingscatalogus zou dit jongetje Kirchners laatste zelfportret kunnen zijn. Hij vertelde van zichzelf dat hij vanaf zijn derde levensjaar het liefst van alles tekende.

Het houten reliëf maakt een vrolijke indruk en geeft de bezoeker van de school alvast een voorproefje van wat hem in de school te wachten staat. Een harmonisch plaatje dat later ook wel als illustratie heeft gediend voor boekomslagen van onderwijskundige publicaties. Geen loodzware, moraliserende spreuk aan de gevel waar de leerlingen letterlijk onderdoor moesten lopen maar een uitnodigend tafereeltje van gezamenlijk leren. In dit opzicht dus een traditie waarmee werd gebroken. Overal elders in Europa ontstonden in diezelfde periode vernieuwingsscholen waarop wellicht soortgelijke afbeeldingen zijn aangebracht. Het zou aardig zijn om daarvan voorbeelden te kunnen geven met hulp van de lezers van dit blad.

Nav Ernst Ludwig Kirchner, *Lehrer Florian Bäschi mit Schulkindern*, Supraporte, 1936.

Literatuur:

Ernst Ludwig Kirchner – Das plastische Werk. Eine Führung. Redaktion Roland Scotti. Kirchner Museum Davos, 15. Dezember 2002 bis 23. März 2003.

Gepubliceerd in: *De School Anno* (Periodiek van de Vereniging Vrienden van het Nationaal Onderwijsmuseum), jrg. 22, nr. 1, 2004, p. 11